

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
สำหรับประชาชนให้เหมาะสมกับช่วงวัย
ในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

จัดทำโดย นางสาวพจนา นิจันทร์

ตำแหน่ง บรรณารักษ์ชำนาญการ
สังกัด กลุ่มงานห้องสมุดและการเรียนรู้ ๑ ส่วนห้องสมุดและการเรียนรู้
สำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้
สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๗
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

๑. หัวข้อ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับประชาชนให้เหมาะสมกับช่วงวัยในห้องสมุด เพื่อการเรียนรู้คล่องสามวา

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

จากผลการสำรวจของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๑ คนไทยมีค่าเฉลี่ยการอ่านมากขึ้นถึง ๘๐ นาทีต่อวัน ซึ่งแบ่งเป็นหนังสือเล่ม ๘๘% ขณะที่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มีมากถึง ๗๕.๔% แต่ผลการสำรวจที่แสดงตัวเลขผู้อ่านหนังสือในห้องสมุดเพียง ๐.๖% ของคนอ่านหนังสือ หรือคิดเป็นจำนวน ๒๙๘,๐๐๐ คน ซึ่งต่ำกว่า ๓ แสนคนเป็นครั้งแรก โดยมีผู้ยืม-คืนหนังสือลดลง คิดเป็น ๘.๓% ซึ่งปรากฏการณ์การลดลงของผู้อ่านหนังสือในห้องสมุดนี้เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ใช่แค่ในเมืองไทย ห้องสมุดทั่วโลกต้องรู้จักปรับตัวเพื่อการอยู่รอด ดังนั้นห้องสมุดเองจะต้องมีการปรับตัวขนานใหญ่นอกเหนือจากการเป็นพื้นที่อ่านหนังสือ เพื่อรองรับการใช้งานที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้คนในชุมชนอย่างแท้จริง

หนังสือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถให้ความรู้ได้หลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาและด้านความรู้รอบตัวที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ล้วนแต่เป็นความรู้ที่มาจากกรอ่านหนังสือทั้งนั้น แต่คนในปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญกับหนังสือ เนื่องจากมีสื่อและสิ่งเร้าต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมากขึ้นพบว่าเด็กไทยอ่านหนังสือลดลงเกือบทุกวัน เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ความเป็นอยู่ การศึกษาและค่านิยมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมรวมทั้งสภาพแวดล้อมในปัจจุบันอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมนั้นไม่ได้มาจากการอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่หากจะมีสื่อชนิดอื่นที่มีอิทธิพลเพิ่มขึ้นมาในสังคมอีกมากมาย

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านเป็นกระบวนการที่จะต้องเริ่มให้เกิดพัฒนาการตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ หรือในวัยทารก ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านและเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ให้เด็กตั้งแต่เยาว์วัยการอ่าน ทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทรงพลังสำหรับมวลมนุษย์ เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดียิ่งสำหรับคนทุกคน การเติมเต็มการศึกษาตลอดชีวิต ให้ประชาชนมีความสามารถในการอ่าน การแสวงหาความรู้ เข้าถึงความรู้ได้ตลอดเวลา จากสื่อและวิธีการที่หลากหลายในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อต่อยอดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และทำให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน การอ่านเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องใหญ่ของชาติ การสร้างนิสัยรักการอ่านจึงต้องทำในทุกกลุ่มอายุ คือ ตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์มารดา จนกระทั่งถึง ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญและเครื่องมือจำเป็นในการเรียนรู้ของคนทุกระดับ ปัญหาสำคัญที่ทำให้เด็กไทยไม่รักการอ่านมาจากหลายปัจจัย เช่น การขาดความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ซึ่งอ่านไม่ออก อ่านไม่ได้เป็นสำคัญ หนังสือหรือสื่อจะส่งเสริมการอ่านมีไม่เพียงพอ ขาดแรงจูงใจในการอ่าน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ทุกภาคส่วนทั้งครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา หน่วยงานต้องช่วยกัน

ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ภาคส่วนในสังคมต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูล ส่งเสริมสนับสนุนการใช้การอ่านพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง

จากแผนปฏิบัติการราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้านที่ ๓ มหานคร สำหรับทุกคน ที่ให้ความสำคัญกับชาวกรุงเทพมหานคร ทุกคน ทุกชนชั้น ทุกอาชีพ ทุกวัย และทุกสถานภาพ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและสมานฉันท์ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และเข้าถึงบริการสาธารณะ ในขณะที่เดียวกันสามารถที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง โดยมีมติที่ ๓.๓ การศึกษาสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ ๓.๓.๓ ประชาชนมีโอกาสศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาเครือข่ายและกลไกการใช้ประโยชน์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยแก่กลุ่มประชาชนในช่วงวัยต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ได้จัดตั้งห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในเขตคลองสามวา เพื่อสนองความต้องการของเด็ก เยาวชน และประชาชน เน้นพัฒนาห้องสมุดสู่ห้องสมุดสมัยใหม่ เหมาะแก่การนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สร้างสรรค์ประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานครในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และประชาชนในกรุงเทพมหานครให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา ตั้งอยู่บนถนนเลียบบคลองสอง แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา มีทั้งหมด ๓ ชั้น แต่ละชั้นแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการใช้บริการ โดยจะเปิดให้บริการวันอังคาร-เสาร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๙.๓๐ น. วันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. โดยปิดให้บริการในวันจันทร์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ให้บริการประชาชนในพื้นที่เขตคลองสามวา และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุก ๆ วันเสาร์ของสัปดาห์ ที่เน้นช่วงอายุเด็กประถมวัยเป็นหลัก ซึ่งไม่ครอบคลุมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในช่วงวัยต่าง ๆ เช่น วัยผู้ใหญ่และวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้บริการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย และตรงตามความต้องการของประชาชน และปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้มีบทบาทที่เปลี่ยนไปอย่างสอดคล้องกับสังคม และเพิ่มพื้นที่ให้การสร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเองของผู้ใช้บริการ นอกเหนือจาก พื้นที่การอ่าน (Learning Space) เช่น พื้นที่การเล่นดนตรี การเล่นเกม เล่นเกม การเต้นรำ พื้นที่ของการพบปะ แลกเปลี่ยน การวิจารณ์การวิเคราะห์ (Community Space) ซึ่งการหาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับประชาชนให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา ให้จัดกิจกรรมได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ชัดเจน และเหมาะสมกับอัตลักษณ์ของห้องสมุดฯ

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
- ๓.๒ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการอ่านและพัฒนาตนเองไปสู่นิสัยรักการอ่าน
- ๓.๓ เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายตรงตามความต้องการของประชาชน
- ๓.๔ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๓.๕ เพื่อสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายในชุมชนในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔. เป้าหมาย

จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมตามช่วงวัย โดยมีความหลากหลายตามบริบท ความต้องการของประชาชนในพื้นที่เขตคลองสามวา ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ จำนวน ๔๐๐ คน

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้มีการ กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมี คุณค่า เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์ การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้อง ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้อง พัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่าง มีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มี ระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และสามารถปรับตัวเท่าทันกับการ เปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มี คุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

๕.๒ แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๗๕)

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๗๕) ประกอบด้วย ๗ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ มหานครปลอดภัย มหานครสีเขียวสะดวกสบาย มหานครสำหรับทุกคน มหา นครกะทัดรัด มหานครประชาธิปไตย มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ

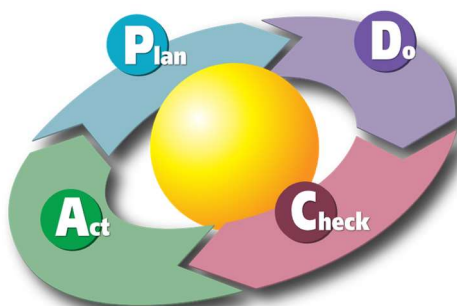
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ มหานครสำหรับทุกคน มิติที่ ๓.๓ การศึกษาสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ ๓.๓.๓ ประชาชนมีโอกาสศึกษาตลอดชีวิต เป้าประสงค์ที่ ๓.๓.๓.๑ พัฒนาเครือข่ายและ กลไกการใช้ประโยชน์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยแก่กลุ่มประชาชนในช่วงวัยต่างๆ มาตรการที่ ๒ นำร่อง การจัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเฉพาะเรื่องเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เพื่อยกระดับการใช้ประโยชน์การเรียนรู้ ตามอัธยาศัย และเป้าประสงค์ที่ ๓.๓.๓.๒ พัฒนาระบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพใน พื้นที่กรุงเทพมหานคร มาตรการที่ ๒ พัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ให้มีการจัดบริการทางการศึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๓ การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

SWOT Analysis	
จุดแข็ง (S - Strength) เป็นปัจจัยภายใน จุดเด่นของหน่วยงาน ข้อได้เปรียบ	จุดอ่อน (W - Weakness) เป็นปัจจัยภายใน จุดอ่อนของหน่วยงาน ข้อเสียเปรียบ
โอกาส (O - Opportunity) เป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นประโยชน์	ข้อจำกัด (T - Threat) ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน	
จุดแข็ง (S - Strength)	จุดอ่อน (W - Weakness)
๑. เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย ๒. ห้องสมุดตั้งอยู่ใกล้ชุมชน	๑. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านยังไม่ครอบคลุมกับทุกช่วงวัย ๒. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
โอกาส (O - Opportunity)	ข้อจำกัด (T - Threat)
๑. ที่ตั้งของห้องสมุดใกล้ศูนย์เยาวชน และแหล่งชุมชน ๒. มีโรงเรียนและวิทยาลัยในพื้นที่หลายแห่ง ๓. มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	๑. ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนมากยังเป็นเด็กและเยาวชนไม่สามารถเดินทางมาเองได้ ๒. การประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

๕.๔ วงจรการบริหารงานคุณภาพ PCDA



วงจรการบริหารงานคุณภาพ PCDA ย่อมาจากภาษาอังกฤษ ๔ คำ ได้แก่

P - Plan การวางแผน การวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิด การทำงานที่ได้ผลงาน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสิ่งใหม่ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีส่วนที่สำคัญเช่น การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการ และกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การวางแผนที่ดีควรต้องเกิดจากการศึกษาที่ดี มีการวางแผนไว้รัดกุมรอบคอบปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของงานและเหตุการณ์ แผนที่ได้ต้องช่วยในการคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นและสามารถช่วยลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ การวางแผนควรมีการกำหนด

- การกำหนดเป้าหมาย
- วัตถุประสงค์
- กำหนดผู้รับผิดชอบ
- ระยะเวลาดำเนินการ
- งบประมาณที่กำหนด
- มีการเสนอเพื่อขออนุมัติก่อนดำเนินการ

D - Do การปฏิบัติ การดำเนินการเพื่อให้ได้ตามแผนที่มีการกำหนดไว้ อาจมีการกำหนดโครงสร้าง คณะทำงานรองรับการดำเนินการเช่น คณะกรรมการ ฯลฯ กำหนดวิธีในการดำเนินงาน ขั้นตอน ผู้ดูแลรับผิดชอบ ผู้ตรวจสอบและทำการประเมินผล การปฏิบัติควรควรมี

- มีคณะทำงานคอยควบคุม กำหนดนโยบาย ติดตามตรวจสอบการทำงาน
- มีการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน
- มีวิธีการดำเนินการที่สามารถดำเนินการได้จริง ไม่ยากจนเกินความสามารถของผู้ที่จะทำ
- มีผู้รับผิดชอบดำเนินการที่ชัดเจน เพียงพอ
- มีระยะเวลาที่กำหนดที่เหมาะสม
- มีงบประมาณในการทำงาน

C – Check การตรวจสอบ ขั้นตอน que เริ่มเมื่อมีการดำเนินโครงการตามข้อ ๒ ควรจะต้องทำการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อาจประเมินในส่วน การประเมินผล งานการดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินตามขั้นตอน และการประเมินผลงานตามเป้าหมายของ แผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้ ในการประเมินนี้เราอาจสามารถทำได้เองโดยใช้คณะกรรมการที่รับผิดชอบ ในแผนการดำเนินงานภายในเป็นการประเมินตนเอง แต่การใช้คนภายนอกอาจทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ หรือประเมินผลได้ไม่เต็มที่ จะดีหากมีการตั้งคณะประเมินจากภายนอกมาช่วย เพราะน่าจะได้ผลการ ประเมินที่ดีกว่าที่ทีมงานภายใน เพราะอาจมีปัญหาช่วยกันประเมินผลให้ดีขึ้นจริง แนวทางที่จะใช้ในการ ประเมินเช่น

- กำหนดวิธีการประเมินแยกให้ชัดเจนสามารถทำได้ง่าย
- มีรูปแบบการประเมินตรงกับเป้าหมายในงานที่ทำ
- มีคณะผู้ที่จะเข้าทำการประเมินที่มีความรู้เพียงพอ
- แนวคำตอบผลของการประเมิน ต้องสามารถตอบโจทย์และตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- เน้นการประเมินปัญหา / จุดอ่อน / ข้อดี / จุดแข็ง ที่มีในการดำเนินการ

A – Act ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง การนำผลประเมินที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแผน ใน การปรับปรุงต่อไป ในส่วนนี้ควรจะเสนอแนะปัญหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนา ระบบที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด

- ทำการระดมสมอง เพื่อหาทางแก้ไข ปัญหา / จุดอ่อน / ข้อดี / จุดแข็ง ที่พบ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
- นำผลที่ได้จากการระดมสมองเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาใช้วางแผนต่อไป
- กำหนดกลยุทธ์ในการจัดทำแผนครั้งต่อไป
- กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานครั้งต่อไป

การพัฒนา ระบบ PDCA เป็นการปรับปรุงพัฒนาระบบงานที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก โดยควรจะมีการ ดำเนินการต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นที่มาขอแนวคิดการควบคุมคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่ได้จากการทำ PDCA

๑. มีมาตรฐานเดียวกันในการทำงาน

ช่วยกำหนดมาตรฐานในการทำงานร่วมกันในองค์กร ทำให้พนักงานทราบถึงขั้นตอน การปฏิบัติงานที่ชัดเจน ลดความสับสนในการทำงาน และสามารถเตรียมความพร้อมล่วงหน้าได้ ส่งผล ให้การทำงานเกิดความราบรื่น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ร่วมกันได้

๒. ป้องกันปัญหาที่จะเกิด

เป็นผลประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากข้อแรกคือ ทำให้องค์กรมีวิธีการวางแผน และการทำงานที่มีความรัดกุมมากขึ้น รวมไปถึงช่วยให้ทราบลำดับความสำคัญของงานต่าง ๆ ทำให้ PDCA สามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงช่วยลดโอกาสที่เกิดปัญหาเดิมซ้ำ ๆ ในระยะยาว

๓. แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน

เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องจากการทำงานสามารถรับมือและพัฒนาแผนได้ทันที เนื่องจากเรารู้สาเหตุของปัญหาที่แท้จริงจากกระบวนการตรวจสอบ (Check) และ แก้ไขปัญหา (Action) ได้อย่างรวดเร็วก่อนที่ปัญหาจะลุกลาม

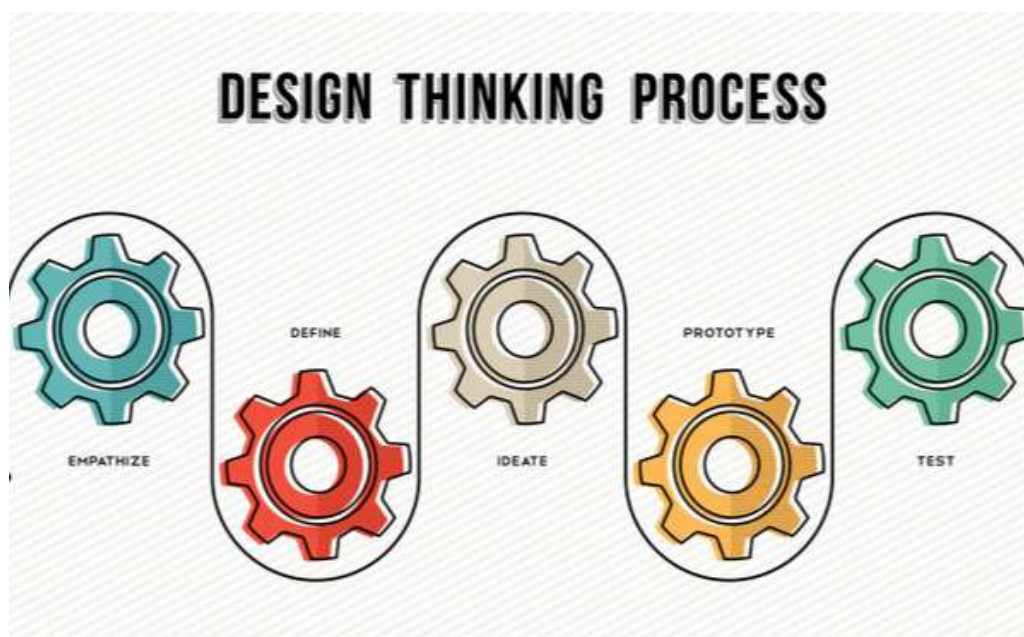
๔. พัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

หมายความว่าในการปฏิบัติงานทุกๆ อย่างเราไม่จำเป็นต้องรอให้ปัญหาเกิดขึ้นก่อนแล้วค่อยมาแก้ไขเสมอไป แต่เราควรมีแนวทางป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา และรวมไปถึงช่วยให้เราค้นหาวิธีการที่ดีกว่าเดิมมาพัฒนาการทำงานของตนเองอยู่เสมอ

๕. ช่วยลดต้นทุน

การใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA ช่วยให้การวางแผนการทำงานที่ดีขึ้นและลดโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดจากการดำเนินการในระยะยาว ซึ่งช่วยประหยัดต้นทุนจากการลดใช้ทรัพยากรมากเกินไปจนได้

๕.๕ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)



กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุด ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ที่ตั้งไว้ เพื่อที่จะหาวิธีทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด การแก้ปัญหามบนพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นยึดไปที่หลักของผู้ใช้/ผู้บริโภค (User-centered) เป็นหลัก โดยมีเจตนาในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ตอบโจทย์ตลอดจนแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์อีกด้วย การนำเอากระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) นั้นอาจจะเห็นผล

ชัดเจนและเข้าใจได้แจ่มแจ้งกว่าสำหรับกระบวนการคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้บริโภค ตลอดจนตอบโจทย์ที่ผู้บริโภคต้องการ รวมไปถึงสามารถผลิตสินค้าและบริการขึ้นมาเพื่ออุดรูรั่วของตลาดนั้น ๆ ตลอดจนสร้างนวัตกรรมใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นก็ได้ ซึ่งการคิดโดยนำเอากระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ให้เกิดประโยชน์นี้จะทำให้เราเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ และผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อตอบโจทย์ตลาดตลอดจนแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

- กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) จะทำให้เรามองเห็นวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตลอดจนสร้างนวัตกรรมตอบโจทย์ผู้บริโภคได้

- กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) จะทำให้เรารู้จักมองปัญหา ตลอดจนโจทย์ของการทำงานต่าง ๆ ได้รอบทิศและรอบคอบขึ้น

- กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ฝึกให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และมีลำดับการบริหารจัดการที่ดีไม่ว่าจะนำไปใช้กับการปฏิบัติงานอย่างไรก็ตาม

กระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process)

การทำความเข้าใจในขั้นตอนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) จะสามารถทำให้เราลำดับการปฏิบัติการ ตลอดจนรู้วิธีคิดและกระบวนการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไปจนถึงสามารถสร้างนวัตกรรมหรือผลลัพธ์เพื่อมาตอบโจทย์ที่ต้องการได้ ซึ่งกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ในรูปแบบสากลนั้นมีการสร้างสรรค์ขึ้นมาได้อย่างน่าสนใจและเป็นขั้นตอนดังนี้

๑. Empathize เข้าใจปัญหา

ขั้นแรกต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ถ่องแท้ในทุกมุมมองเสียก่อน ตลอดจนเข้าใจผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือเข้าใจในสิ่งที่เราต้องการแก้ไขนี้เพื่อหาหนทางที่เหมาะสมและดีที่สุดให้ได้ การเข้าใจคำถามอาจเริ่มตั้งด้วยการตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาให้ถ่องแท้ เพื่อหาแนวทางที่ชัดเจนให้ได้ การเข้าใจในปัญหาอย่างลึกซึ้งถูกต้องนั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม

๒. Define กำหนดปัญหาให้ชัดเจน

เมื่อเรารู้ถึงข้อมูลปัญหาที่ชัดเจน ตลอดจนวิเคราะห์อย่างรอบด้านแล้ว ให้นำเอาข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อที่จะคัดกรองให้เป็นปัญหาที่แท้จริง กำหนดหรือบ่งชี้ปัญหาอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติการต่อไป รวมถึงมีแก่นยึดในการแก้ไขปัญหาอย่างมีทิศทาง

๓. Ideate ระดมความคิด

การระดมความคิดนี้คือการนำเสนอแนวความคิดตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไม่มีกรอบจำกัด ควรระดมความคิดในหลากหลายมุมมอง หลากหลายวิธีการออกมาให้มากที่สุด เพื่อที่จะเป็นฐานข้อมูลในการที่เราจะนำไปประเมินผลเพื่อสรุปเป็นความคิดที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเกิดจากความคิดเดียว หรือเลือกความคิดเดียว แต่เป็นการผสมผสานหลากหลายความคิดให้ออกมาเป็นแนวทางสุดท้ายที่ชัดเจนก็ได้ การระดมความคิดนี้ยังช่วยให้เรามองปัญหาได้อย่างรอบด้านและละเอียดขึ้นด้วย รวมถึงหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างรอบคอบได้ด้วยเช่นกัน

๔. Prototype การสร้างต้นแบบที่เลือก

หากเป็นเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมขั้น Prototype นี้ก็คือการสร้างต้นแบบเพื่อทดสอบจริงก่อนที่จะนำไปผลิตจริง สำหรับในด้านอื่น ๆ ขั้นนี้ก็คือการลงมือปฏิบัติหรือทดลองทำจริงตามแนวทางที่ได้เลือกแล้ว ตลอดจนสร้างต้นแบบของปฏิบัติการที่เราต้องการจะนำไปใช้จริง

๕. Test ทดสอบ

ทดลองนำต้นแบบหรือข้อสรุปที่จะนำไปใช้จริงมาปฏิบัติก่อน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ ตลอดจนประเมินผล เสร็จแล้วก็นำเอาปัญหาหรือข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริงอีกครั้งนั่นเอง

๕.๖ หลักการจัดกิจกรรมสำหรับแต่ละช่วงวัย

หลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก

จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่นและเรียนรู้อย่างหลากหลาย

- เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและตามสภาพแวดล้อมของสังคมที่เด็กอยู่อาศัย
- จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก
- จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง
- พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์ (ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ๒๕๖๐)

- จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้
- จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก
- จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

- จัดทำสารนิทัศน์ (การจัดทำข้อมูลที่แสดงให้เห็นร่องรอยพัฒนาการการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรม) ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลนำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน
- จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผน การสนับสนุน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

วัยเด็กเล็ก (Infancy) ช่วงอายุ ๑-๙ ปี

เป็นวัยที่จะต้องมีการเล่นเพื่อเตรียมชีวิตเพื่อพัฒนาอวัยวะส่วนต่างๆ ที่เจริญเติบโตเร็วมากอย่างมีคุณภาพการเจริญเติบโตจะเริ่มจากส่วนบนลงมาส่วนกลางและเจริญต่อมาถึงส่วนล่างส่วนปลายต่อไป ในวัยนี้ถ้าเด็กขาดการส่งเสริมกิจกรรมที่เหมาะสมเด็กก็จะเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่เฉพาะอย่างยิ่งด้านทัศนคติทางแรงจูงใจการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ตามความสามารถที่เหมาะสม ซึ่งวัยนี้เป็นช่วงที่กล้ามเนื้อกระดูกยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ออกกำลังกายได้ไม่นานก็จะรู้สึกเหนื่อย ชอบกิจกรรมที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหลายๆ คนกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยนี้คือ กิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ฝึกความสัมพันธ์ของตา มือ และเท้า เช่น การวิ่ง กายบริหาร เกมเบ็ดเตล็ด ควรหลีกเลี่ยงกีฬาที่ทำให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรง เพราะอาจจะทำให้กระดูกแตกหักได้ เวลาในการออกกำลังกายแต่ละครั้งก็ไม่ควรที่จะนานเกินไป

วัยเด็กและวัยเรียน(Pre – school and Blementary) ช่วงอายุ ๑๐-๑๔ ปี

เด็กวัยนี้ต้องการพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะกลไกขั้นสูงต่อไป กิจกรรมในยามว่างซึ่งเน้นหนักการในวัยนี้จึงถือการส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสพัฒนากล้ามเนื้ออวัยวะได้เต็มที่และถูกต้อง ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในความจำเป็นและความสำคัญของนันทนาการต่อการพัฒนาตัวเล็กเพื่อจะได้เป็นกิจนิสัยจนกลายเป็นนันทนาการเพื่อชีวิตติดตัวต่อไปซึ่งวัยนี้ร่างกายเริ่มมีการพัฒนามากขึ้นเด็กเริ่มที่จะแยกจับกลุ่มแบ่งเป็นชายและหญิง และชอบกิจกรรมที่ต้องแข่งขัน ชอบการผจญภัยกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยนี้คือ กิจกรรมที่เน้นความคล่องแคล่ว หรือกิจกรรมที่ฝึกการใช้ทักษะ เช่น การเล่นฟุตบอล บาสเกตบอล เทนนิส เป็นต้น แต่ผู้ปกครองก็ควรที่จะชี้แจงให้บุตรหลานเข้าใจด้วยว่า ไม่ควรที่จะเล่นหักโหมเกินไป เพราะอาจจะเกิดอันตรายต่อร่างกายได้

วัยรุ่น ช่วงอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี

๑. **เข้าใจวัยรุ่น** วัยนี้มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ฟังผู้ใหญ่ค่อยลง ติดเพื่อน ฟังความเห็นของเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ถ้าจะอยากให้ลูกเข้ากิจกรรมอะไรก็ต้องขยายโอกาสให้เพื่อนๆ เขาด้วย เรียกว่าเรียนรู้กันทั้งกลุ่มไปเลย การกระตุ้นให้วัยรุ่นสนใจ อยากรู้ อยากเห็น คำนวณหาข้อมูลเพิ่มเติมและอยากลองทำในสิ่งที่ดูๆ นั้นทำได้ไม่ยากแต่พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย การร่วมคิด ร่วมวางแผน คิดหลายๆ ด้านทั้งด้านการเงิน การเดินทาง การเตรียมตัว จะช่วยให้วัยรุ่นมองได้รอบด้านขึ้น ยิ่งทำหรือมีประสบการณ์หลากหลายจะช่วยให้วัยรุ่นเข้าใจตนเอง รู้ว่าตนเองชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ถนัดทางไหน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง

๒. **มองให้รอบด้าน** เพราะชีวิตมีเรื่องที่ต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองหลายด้าน ทั้งด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ภาษา ทักษะการพูด การเข้าสังคม การเดินทาง การผจญภัย การช่วยเหลือผู้อื่น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การทำกับข้าว ทำขนม ซ่อมสิ่งของ ใช้คอมพิวเตอร์ การปรับตัวเข้ากับ

สถานการณ์ใหม่ การควบคุมอารมณ์ การผ่อนคลายตนเอง เป็นต้น อย่าส่งเสริมแต่การเรียนรู้โดยให้เรียนพิเศษมาก ๆ เพราะจะทำให้วัยรุ่นขาดประสบการณ์ในด้านอื่นไปอย่างน่าเสียดาย

๓. **กิจกรรมหลากหลาย** ที่เหมาะสม ทำท่าย สนุก เช่น การเข้าค่ายผจญภัย ค่ายนักกีฬา มือใหม่ ค่าย YMCA YPDC ฝึกร้องเพลง วาดรูป วาดน้ำ เล่นสกี เรียนเทนนิส ทำขนม เย็บผ้า เดินรำ รำละคร เป็นต้น สลับไปมาเพื่อไม่ให้เบื่อ ความสนุกหรือมีเรื่องทำท่าย คาดเดาไม่ได้ล่วงหน้าจะเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมที่ดึงความสนใจวัยรุ่นได้นาน

๔. **ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านไปพร้อมกัน** วัยรุ่นแต่ละคนมีจุดเด่น ความชอบ ความถนัด แตกต่างกัน แต่ก็ยังมีส่วนที่ต้องพัฒนาด้านอื่นอีก ดังนั้นการเลือกกิจกรรมเฉพาะจนเกิดการเรียนรู้ด้านเดียว เช่น การเรียนพิเศษ การเรียนเปียโน คอมพิวเตอร์ ฝึกพูดภาษา ทำกับข้าว วาดน้ำ จะฝึกได้สั้นๆ เช่น ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์แต่สม่ำเสมอจะช่วยให้เกิดความสามารถเกิดขึ้นในระยะยาวได้ แต่จะได้เพื่อนหรือต้องปรับตัวเข้ากับคนอื่นน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าค่ายฤดูร้อนระยะยาว ที่เน้นการอยู่รวมกับคนอื่น ช่วยตัวเอง ต้องตัดสินใจ ได้ตื่นตื่นผจญภัย ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จะช่วยพัฒนาทักษะในด้านอารมณ์ การปรับตัวและการเข้าสังคมได้จริงจัง

๕. **ให้ตัดสินใจด้วยตัวเอง** การพูดคุยวางแผน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากในการให้วัยรุ่นเรียนรู้ถึงการค้นหาข้อมูลซึ่งพ่อแม่อาจช่วยค้นหาในบางส่วน แต่เขาต้องหัดวางแผน ติดต่อ สอบถาม และนำมาปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับพ่อแม่ คิดล่วงหน้าถึงความเป็นไปได้ในด้านบวกและลบ วิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยงและหาสาเหตุของความเสี่ยง โอกาสอันตราย หาวิธีป้องกันความเสี่ยง การลดความเสี่ยงด้วยวิธีการต่างๆ หรือการแก้ไขปัญหา ถ้าเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น มีช่องทางออก ทางหนีที่โล่งๆ วิเคราะห์โอกาสต่างๆ ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ก่อนที่จะให้ตัดสินใจด้วยตัวเองและไปสมัครเข้าร่วมกิจกรรม

๖. **สนับสนุนและติดตามผล** พ่อแม่มีบทบาทสูงมากในการส่งเสริมพัฒนาการวัยรุ่นในทางที่เหมาะสม ถ้าไม่ไปติดกับการเร่งรัดในเรื่องการเรียนมากมาย ไม่ว่าวัยรุ่นจะเลือกตัดสินใจอะไรพ่อแม่ยังมีหน้าที่กระตุ้นให้เขาได้เรียนรู้ผลกระทบของการตัดสินใจหรือประสบการณ์นั้นๆ ให้มากที่สุด ถึงแม้ว่าการตัดสินใจของวัยรุ่นอาจไม่ตรงกับใจของพ่อแม่ก็ตาม แต่การบังคับวัยรุ่นให้ทำตามที่พ่อแม่สั่งก็มักไม่สำเร็จ การจูงใจให้วัยรุ่นมองเห็นทาง สนใจและอยากทำอะไรด้วยตัวเองในทิศทางที่เหมาะสมจึงเป็นวิธีการที่ได้ผลเสมอมา

วัยผู้ใหญ่ (Elderly) ช่วงอายุ ๒๕-๕๕ ปี

วัยแห่งการเคร่งเครียดหลายๆด้าน เช่น การงาน ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น วัยผู้ใหญ่ต้องการนันทนาการมากยิ่งขึ้นหย่อนไปกว่าผู้อื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วโดยเฉพาะการจัดสรรเวลาว่างสำหรับตัวเองแล้วก็นับว่าเป็นเครื่องชี้ได้ว่าประสิทธิภาพของการดำเนินชีวิตเริ่มเลือนแล้ว ฉะนั้น การมีเวลาว่างสักเล็กน้อยเพื่อให้ได้ผ่อนคลาย เพื่อให้ได้เปลี่ยนบรรยากาศของความเคร่งเครียดของการงาน และหน้าที่หลักมาเป็นการแสดงออกที่อิสระและมีความสุขสนใจ ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน ให้ได้จึงจะเป็นวัยแห่งความมั่นคง และเป็นช่วงที่ร่างกายได้รับการสะสมของไขมันไว้มาก ทำให้ออกกำลังกายได้ไม่นานก็รู้สึกเมื่อยล้า ร่างกายก็เริ่มเคลื่อนไหวได้ช้าลงกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยนี้คือ กิจกรรมที่เน้นความเพลิดเพลิน ความสบายใจ เคลื่อนไหวช้า และสามารถที่จะปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ เช่น การวิ่งจ็อกกิ้ง วาดน้ำ ปั่นจักรยาน ซึ่งการออกกำลังกายในช่วงวัยนี้ก็เริ่มที่จะมีข้อจำกัดคือ ให้ระวัง

การบาดเจ็บของกล้ามเนื้อ เพราะว่าอายุที่มากขึ้นทำให้ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อลดลง ดังนั้นก่อนที่จะมีการออกกำลังกายทุกครั้ง ควรที่จะวอร์มร่างกายก่อน เพื่อให้กล้ามเนื้อได้ยืดหยุ่น

วัยสูงอายุ (Elderly) ช่วงอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป

โดยปกติในวัยนี้คนที่อยู่ในวัยนี้มีความรู้สึกว่าคุณก็แข็งแรงดี แต่ในวัยอ่อนกว่าจะมองในลักษณะขาดประสิทธิภาพและไร้ค่า คนวัยสูงอายุถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะเห็นว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพสังคมในอาศัยวัยสูงอายุซึ่งถือว่าเป็นวัยที่ผ่านโลกมาอย่างโชกโชน ถ้าเราให้โอกาสและความสำคัญต่อเขาบ้าง เช่นให้โอกาสทางสังคม ให้กิจกรรมรวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนการทำงานเพื่อบริการทางสังคมแล้ว ก็จะเป็นเหมาะสมยิ่งกว่าวัยอื่นๆ สังคมของคนสูงอายุ คือเป็นช่วงของชีวิตที่ต้องการการพักผ่อนหลังจากการทำงานที่ผ่านมามากมาย รูปแบบของกิจกรรมนั้นเน้นการในวัยสูงอายุนี้ควรจะอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมเบาที่สามารถให้ความเพลิดเพลินและรักษาสุขภาพได้ดีก็เพียงพอแล้ว คนสูงอายุถ้าถูกจำกัดในเรื่องนั้นหนทางการก็จะเป็นปัญหาต่อสังคมหนักขึ้นกว่าเดิม สังคมก็เจริญได้ไม่เต็มที่ เป็นช่วงที่ร่างกายโดยรวมแล้ว มีสมรรถภาพที่ลดลง สภาพจิตใจก็จะแยกลงไปด้วย ควรเน้นที่การออกกำลังกายที่สามารถฟื้นฟูร่างกายให้แข็งแรง พร้อมกับฟื้นฟูจิตใจด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงอายุนี้คือ กิจกรรมที่เคลื่อนไหวร่างกายอย่างช้า ๆ ไม่มีการปะทะ ไม่มีการเปลี่ยนจังหวะหรือทิศทางอย่างกะทันหัน เช่น การวิ่งจ็อกกิ้ง การรำไทเก๊ก การเต้นแอโรบิคแบบใช้แรงกระแทกต่ำ (Low Impact) และไม่ควรถูกใช้เวลาในการออกกำลังกายแต่ละครั้งนานเกินไป แต่ควรที่จะออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

๕.๗ การส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มุ่งหวังให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจหนังสือ เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน เกิดความอยากอ่านเมื่อมีเวลาว่างและใช้การอ่านให้เกิดประโยชน์กับอาชีพของตนเอง

ลักษณะของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

๑. ระวังให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความอยากอ่านหนังสือ
๒. จูงใจให้ผู้ร่วมกิจกรรมพยายามที่จะอ่านให้แตกฉานขึ้นกว่าเดิม
๓. กระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง
๔. สร้างบรรยากาศการอ่านให้เกิดขึ้นในบ้าน ในโรงเรียน และในชุมชน

แนวคิดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมทุกชนิด จะต้องมีความคิด ทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานรองรับเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์

๑. ทฤษฎีที่ว่าด้วยความต้องการพื้นฐานของบุคคล คือ ต้องการความรัก ต้องการยอมรับ เข้ากลุ่ม ต้องการความสำเร็จ ต้องการความเปลี่ยนแปลง ต้องการเสพสิ่งที่มีความงาม ความไพเราะ หรือสุนทรียรส และความอยากรู้อยากเห็น การจัดกิจกรรมทุกครั้งจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวคิดนี้ ไม่ซ้ำซากจำเจ และให้ผลัดกันเป็นผู้แพ้ ผู้ชนะ ให้ได้รับคำชมเชยอย่างทั่วถึง สนองความอยากรู้อยากเห็น มีระเบียบวินัยและมีความมุ่งมั่นเชิงศิลปะด้วย

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น ความรัก ความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจเกิดขึ้นได้อย่างไร การเรียนรู้ต้องมี สู่ จิ ปุ ลิ คือให้เขาได้ยิน ได้คิด ได้จินตนาการ ได้มีโอกาสซักถามและได้จดบันทึกสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ หรือให้เขาได้เรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริง หรือค้นคว้าด้วยตนเองหลังจากการได้ฟัง ได้ดู ได้ทดลองทำตามผู้สาธิต หรือให้เขามีโอกาสได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้ง ๓ ทาง คือ ด้านความรู้ ความคิด

ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านอารมณ์หรือความรู้สึก และเปลี่ยนแปลงทางการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น

๓. ทฤษฎีที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม ความคิดใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นเมื่อปฏิสัมพันธ์กันในหมู่เหล่า มนุษย์ต้องการอยู่เป็นหมู่เหล่า และต้องการพัฒนาตนเองไปสู่จุดสูงสุด ดังนั้นกิจกรรมที่จัดต้องเน้นให้กลุ่มได้พัฒนาไปสู่ทิศทางที่สังคมต้องการ

ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

วัยเด็กเล็ก

- กิจกรรมการเล่านิทาน
- กิจกรรมศิลปะ
- กิจกรรม Book Start
- กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการ

วัยเด็กและวัยรุ่น

- กิจกรรมการเล่านิทาน
- กิจกรรมศิลปะ
- กิจกรรมการประดิษฐ์
- กิจกรรมตอบคำถามความรู้
- กิจกรรมการทำอาหาร

วัยรุ่น

- กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ
- กิจกรรมเสวนานักเขียนที่ชื่นชอบ
- กิจกรรมเสวนาหนังสือที่ชื่นชอบ
- กิจกรรมการประดิษฐ์ต่าง ๆ
- กิจกรรมเกี่ยวกับงานอดิเรก

วัยผู้ใหญ่

- กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ
- กิจกรรมเพื่อสุขภาพ
- กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ
- กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร

วัยผู้สูงอายุ

- กิจกรรมเพื่อสุขภาพ
- กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ
- กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร
- กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ
- กิจกรรมสอนการใช้เทคโนโลยี เช่น สอนการใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการ

๑. ประเมินสภาพแวดล้อมของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา
๒. ศึกษาความต้องการของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการห้องสมุดในแต่ละช่วงวัย
๓. ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในแต่ละช่วงวัย
๔. ออกแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

ลำดับ	กิจกรรม	สถานที่	กลุ่มเป้าหมาย
๑.	เปิดโลกนิทาน - การเล่านิทาน - กิจกรรมประดิษฐ์หุ่นนิ้วมือ	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา	วัยเด็กเล็ก วัยเด็กและวัยรุ่น
๒.	คุยเรื่องนิยายแจ่มใส - เล่าเรื่องหนังสือโดนใจวัยรุ่น - แนะนำหนังสือนวนิยายที่น่าสนใจ	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา	วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่
๓.	เล่าเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - แนะนำหนังสือด้านการเกษตร - Workshop การทำน้ำยาอเนกประสงค์	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา	วัยผู้ใหญ่ วัยผู้สูงอายุ
๔.	นิทรรศการหนังสือ - แนะนำหนังสือนวนิยายใหม่ - Workshop ที่คั้นหนังสือดอกไม้	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา	วัยผู้ใหญ่ วัยผู้สูงอายุ
๕.	สัปดาห์แห่งการส่งเสริมอาชีพ - แนะนำหนังสือด้านการส่งเสริมอาชีพ - Workshop ขนมไทยเพื่ออาชีพ “ขนมส้มป่นนี้”	ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ คลองสามวา	วัยผู้ใหญ่ วัยผู้สูงอายุ
๖.	เปิดโลกนิทาน - การเล่านิทานเล่มใหญ่ - กิจกรรมสอนปั้นดินน้ำมัน	ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน วัดพระยาสุเรนทร์	วัยเด็กเล็ก

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๓. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน			↔									
๔. ประชาสัมพันธ์กิจกรรม				↔								
๕. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน					←						→	
๖. ติดตามและประเมินผล											↔	
๗. รายงานผลการดำเนินงาน												↔

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑ เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

๗.๒ เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัยของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

๗.๓ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

๗.๔ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เหมาะสมกับประชาชนแต่ละช่วงวัยในท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

๗.๕ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้คลองสามวาให้มีบริการกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๘. งบประมาณ

โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แผนบริการสังคมงานท้องถิ่นประชาชน หมวดรายจ่ายอื่น ภายใต้โครงการค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามอัธยาศัย จำนวนเงิน ๓๘,๐๐๐.-บาท (สามหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

กิจกรรม	รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
๑. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านกลุ่มเป้าหมายประชาชนและเยาวชน จำนวน ๔๐๐ คน (๑๐ ครั้ง)	- ค่าวัสดุในการจัดกิจกรรม - ค่าสมนาคุณวิทยากร (๑ คน ๓ ชั่วโมง x ๖๐๐ บาท)	๒๐,๐๐๐.- ๑๘,๐๐๐.-	

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ค่าเป้าหมาย	ประเภทตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ/ เครื่องมือในการใช้วัด
๑. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ร้อยละ ๘๐	ระดับผลผลิต Output	นับจำนวนผู้มา ลงทะเบียนเข้าร่วม กิจกรรม
๒. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความ พึงพอใจในระดับดี (๔)	ร้อยละ ๘๐	ระดับผลลัพธ์ Outcome	จำนวนผู้ตอบว่าพอใจ ระดับดี (๔) x ๑๐๐/ จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

๙.๒ วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการเป็นรายเดือน และเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานจริงและสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้คลองสามวา

๑๐. ข้อเสนอแนะ

- กิจกรรมส่งเสริมการอ่านบางกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ แต่ยังไม่ตรงตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย
- เพิ่มพื้นที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ครอบคลุมพื้นที่เขตคลองสามวา
- สร้างเครือข่ายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของหน่วยงานในพื้นที่เขตคลองสามวา เช่น สำนักงานเขต โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์สาธารณสุข และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่เขตคลองสามวา